

Van: Roelof Potters – Alliander InnovatieHub
Voor: Initiatiefgroep Buurtenergiesysteem Bomenbuurt Oost

Datum: 8 april 2022

Reactie op Review Hengstdal – Collectief warmtenet Buurt Energie Systeem (BES)

Inleiding

Op verzoek van de werkgroep Bestuur, Organisatie en Financiering van het Buurtenergiesysteem Bomenbuurt Oost, heeft het Expertteam warmte van Fakton Energy en Royal Haskoning DHV (hierna Fakton/RHDHV), betaald door de provincie Gelderland, een review (second opinion) gedaan van het in ontwikkeling zijnde Buurtenergiesysteem.

De eerste rapportage dateerde van 17 februari 2022. Alliander heeft hier, in overleg met de BOF, op gereageerd en aanvullende informatie aangeleverd. Dit heeft geresulteerd in een aanvullende rapportage door Fakton/RHDHV op 24 maart 2022.

In de rapportage worden diverse conclusies getrokken en adviezen gegeven, waarop wij, vanuit het standpunt en inzicht van Alliander, graag willen reageren.

Reactie op inhoudelijke conclusies

- Verreweg de meeste inhoudelijke conclusies van Fakton/RHDHV onderschrijven de feiten en berekeningen die Alliander heeft aangedragen. Daar zijn we blij mee, omdat het de zorgvuldigheid die wij nastreven onderstreept.
- De vermogensberekeningen op pagina 12 en de bewering van de gelijktijdigheid op pagina 13 kunnen wij niet volgen, omdat Fakton/RHDHV hier getallen hanteert die wij niet herkennen. Deze getallen liggen echter kennelijk ten grondslag aan de conclusie : ‘Het beoogde warmtesysteem wordt als technisch haalbaar geacht’.
- De opmerking op pagina 16 over de ‘Bodemwarmtepomp’ achten wij buiten de orde. Deze oplossing is alleen beschikbaar bij woningen met veel eigen grond die gebruik kunnen maken van een lage temperatuur verwarmingssysteem. Daarvan is in de buurt geen sprake.
- Fakton/RHDHV gaf in de eerste lezing aan dat de COP van 2,7 laag was en met een WKO systeem te verbeteren zou zijn. Wij menen dat met de COP feitelijk bedoeld wordt de SPF (seasonal performance factor) die de jaargemiddelde prestatie van het gehele warmtepompsysteem weergeeft. In de tweede lezing heeft Fakton/RHDHV aangegeven dat ook voor een WKO – Alternatief een COP (bedoeld is: een SPF) van 2,7 zal gelden. Dat is in overeenstemming met onze conclusie.
- Fakton/RHDHV noemt deze COP/SPF “laag”. Dat suggereert dat er alternatieven zijn die een hogere SPF zouden hebben. Wij zijn er van overtuigd dat er, gegeven de locatie en de schaal van het project, en gegeven de kwaliteit van de aan te sluiten woningen en CV-installaties, geen zinvolle oplossing te vinden is met een hogere SPF.
- Gebaseerd op deze SPF en de piek-inzet van aardgas, kwalificeert Fakton/RHDHV de duurzaamheid van het systeem, “op het moment van aansluiten”, als “relatief laag”. Ook hier zien wij niet aan welke norm gerelateerd wordt. We realiseren ons, en hebben steeds aangegeven, dat een volledig elektrische oplossing minder CO₂ uitstoot veroorzaakt, maar dat dit verschil klein is en dat de additionele investering zeer hoog is. Zo hoog dat het BES zijn economische haalbaarheid verliest.

Reactie op de verschillende adviezen

- Hoofdstuk 3, paragraaf 2: Warmtebronnen analyse. Geadviseerd wordt om nog te kijken naar een WKO systeem als alternatief

Reactie Alliander: Met de aanvullende analyse en het addendum van 24 maart, is dit advies opgevolgd. Wij delen de conclusie dat de lucht-water-warmtepompen onder de gegeven condities de technisch en economisch beste oplossing bieden.

- Hoofdstuk 4: Fasering. Geadviseerd wordt om het aansluittempo van het warmtenet en de renovatieopgave van de woningbouwcorporatie nog op elkaar af te stemmen.

Reactie Alliander: Uit eerdere projecten weten we dat het mogelijk is om het warmtenet aan te leggen en alle woningen aan te sluiten binnen één jaar. Met de buurtbewoners en de (nog te kiezen) aannemer(s) en de gemeente gaan we in het project afspreken wat een goede planning is.

Het renovatietempo van de woningbouwcorporatie speelt geen rol. De woningen zijn inmiddels gerenoveerd of nieuw gebouwd. De aanpassingen in de woningen spelen wel een rol, en de planning daarvan zal nauwgezet moeten worden afgestemd met de woningbouwcorporatie.

- Hoofdstuk 4: Warmtevraag en warmtevraagontwikkeling, Geadviseerd wordt om de warmtevraag om te rekenen met de juiste factor van gas -> warmte die de ACM ook hanteert.

Reactie Alliander: In de nieuwe haalbaarheidsberekening zullen we dit doen. Daarbij zullen we ook gebruik maken van recentere verbruiksgegevens, voor zover deze voor handen zijn.

- Hoofdstuk 4: Inkooprij. Er is met onrealistisch hoge energieprijzen gerekend, en dit zou moeten worden aangepast.

Reactie Alliander: De rekensheets die wij met Fakton/RHDHV hebben doorgenomen boden de mogelijkheid om verschillende prijsscenario's door te rekenen. Dat hebben we ook gedemonstreerd. Uiteindelijk hebben we afdrukken ter beschikking gesteld waarin het hoge prijsscenario nog zichtbaar was. Met onze rekensheets is het wel degelijk mogelijk diverse andere prijsscenario's door te rekenen. Dat het heel moeilijk is om een "goed" scenario te hanteren, wordt geïllustreerd door de opmerking van Fakton/RHDHV als zij stellen "*omdat de verwachting is dat de prijsstijging van het afgelopen jaar enkel een piek betreft en later weer zal afvlakken en stabiliseren*". Deze tekst is opgeschreven vóór de inval van Rusland in de Oekraïne.

Alliander doet nooit uitspraken over prijsverwachtingen.

- Hoofdstuk 4: OPEX. Geadviseerd wordt om met name voor bouwkundig onderhoud een lager kostenniveau te hanteren.

Reactie Alliander: In de bespreking met Fakton/RHDHV kwam al naar voren dat onder de post "Gebouw, ventilatie en grond" niet uitsluitend een 'kaal' gebouw moet worden verstaan. De opwek-eenheid voor de MES is een geïntegreerde technische ruimte die helemaal is ontworpen op het dragen van de installatie en de demping van het geluid. Daarbij vinden wij het, met het oog op de kostenrisico's, niet verstandig om een scherpe beheerskosten inschatting te maken. Meevallers in de exploitatie komen ten goede aan de coöperatie, en kunnen later alsnog in de leveringstarieven verwerkt worden.

- Hoofdstuk 4: Betaalbaarheid eindgebruikers. Geadviseerd wordt om goed te kijken naar de risicoverdeling.

Reactie Alliander: De risicoverdeling van eenmalige en jaarlijkse kosten, alsmede tussen de 'vaste' jaarlijkse kosten en variabele kosten (energiekosten) is inzichtelijk en aanpasbaar. Bij meerdere gelegenheden hebben we hier bij de BOF en Initiatiefgroep BBO aandacht voor gevraagd en toelichting op gegeven. Alliander heeft hier geen eigenstandige mening over, maar we proberen inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn van bepaalde keuzes.

- Hoofdstuk 4: Betaalbaarheid eindgebruikers. Geadviseerd wordt om de tariefsopbouw goed naar de bewoners te verduidelijken.

Reactie Alliander: De rekensheets die wij met Fakton/RHDHV hebben doorgenomen boden de mogelijkheid om verschillende prijsscenario's door te rekenen. Uiteindelijk hebben we afdrucken ter beschikking gesteld waarin het hoge prijsscenario nog zichtbaar was.

Dat goede uitleg en voorlichting van groot belang is, hebben wij steeds onder de aandacht van de BOF gebracht, en ook middels een webinar en workshop. Met het maken van rekensheets om individueel inzicht te geven, ondersteunen we de communicatie met de bewoners.

- Hoofdstuk 4: Betaalbaarheid eindgebruikers. Geadviseerd wordt om na te gaan of de hoge kosten van aansluiting haalbaar zijn.

Reactie Alliander: Op pagina 27 hanteert Fakton/RHDHV een investeringsplaatje dat wij niet herkennen. Verder is het uiteraard de bedoeling dat de haalbaarheid getoetst moet worden. Op basis van de laatste berekeningen zal de BOF met de woningbouwcorporatie afspraken maken over hun investering en onder de bewoners, en in dit geval in het bijzonder de woningeigenaren, zal met de draagvlakmeting onderzocht worden hoe door deze over de betaalbaarheid gedacht wordt.

In het bijzonder speelt hier ook een rol dat er voor dit project PAW subsidie beschikbaar is.

- Hoofdstuk 4: Betaalbaarheid eindgebruikers. Geadviseerd wordt om na te gaan of het aanbod van het BES interessant is voor particulieren en woningbouwcorporatie.

Reactie Alliander: Zowel de woningbouwcorporatie als iedere particulier zal dit voor zichzelf moeten nagaan. Het ingewikkelde is dat dit niet alleen een financiële kwestie is, maar ook te maken heeft met vele andere factoren, en dat dat ook nog eens voor elke besliser anders kan liggen.

In zijn algemeenheid kun je stellen dat de BES oplossing goed kan concurreren met voor de hand liggende individuele alternatieven, zoals een volledig elektrische warmtepomp, maar dat er ook situaties kunnen zijn dat een dergelijke warmtepomp toch goedkoper uitpakt, bijvoorbeeld voor een woning die vergaand geïsoleerd is en een lage temperatuur verwarmingssysteem heeft. Kijkend naar de geluidsproductie, is te stellen dat het grootschalig toepassen van individuele warmtepompen ongunstiger uitpakt.

Daar komen de collectieve voordelen van het BES nog bij, zoals de mogelijkheid tot centrale verduurzaming en de relatief kleine ingreep in de woningen.

Kortom, vanuit Alliander kunnen we een dergelijk inzicht niet geven, maar zijn we bereid om mee te werken om het inzicht te bieden dat de BOF en de Initiatiefgroep graag aan de buurtbewoners willen meegeven.

- Hoofdstuk 5: Governance structuur. Geadviseerd wordt om goed na te denken over een aantal aandachtspunten rondom risico-verdeling en financiering.

Reactie Alliander: Wij hebben deze punten uiteraard aangedragen bij de BOF en oplossingsrichtingen geschetst. Deze zijn als zodanig geen onderwerp van de review geweest en Alliander heeft geen eigenstandige mening over de wijze waarop dit moet worden opgelost.

Algemene conclusie

Wij zijn blij dat het onderzoek heeft plaatsgevonden, en kunnen ons vinden in de analyses en meeste conclusies die Fakton / RHDHV trekt.

Waar het gaat om de kwaliteit van de prestaties en de duurzaamheid van het BES missen wij de onderbouwing waarom deze door Fakton/RHDHV als "laag" worden gekwalificeerd, omdat er geen referentie of beter alternatief wordt voorgesteld.

De adviezen van Fakton/RHDHV waar Alliander in haar projectscope een rol in speelt, volgen wij, op de in deze notitie beschreven wijze, op.